

*Yayına Hazırlayanlar:*

**Prof. Dr. Bařak BAYSAL**  
Kadir Has Üniversitesi  
Hukuk Fakóltesi

**Doç. Dr. Kerem Cem SANLI**  
İstanbul Bilgi Üniversitesi  
Hukuk Fakóltesi

**SEROZAN**  
**BORÇLAR HUKUKU**  
**GENEL BÖLÜM**

İfa • İfa Engelleri • Haksız Zenginleşme  
-Uygulama Çalışmaları-

## İÇİNDEKİLER

Sekizinci Basıya Önsöz .....	V
Prof. Dr. Rona Serozan'ın Yedinci Basıya Önsözü.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR CETVELİ .....	XIX

### BİRİNCİ BÖLÜM BORÇLARIN İFA EDİLMESİ

<b>§1. BORÇLARIN İFASIYLA İLGİLİ KURALLAR, KAVRAMLAR VE KURAMLAR .....</b>	<b>3</b>
I. İFAYA İLİŞKİN KURALLAR VE KONULAR.....	3
II. İFAYA İLİŞKİN KAVRAMLAR VE KURAMLAR.....	7
<b>§2. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN İFASI .....</b>	<b>28</b>
I. BORCUN BORÇLUDAN BAŞKASI TARAFINDAN DA İFA EDİLEBİLİRLİĞİ .....	28
II. BORÇLUDAN BAŞKA KİŞİLERİN İFASIYLA KARŞILAŞILAN DURUMLAR.....	30
III. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN İFASINA KARŞI ÇIKILMASI .....	34
IV. İFADA BULUNAN ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN ALACAKLIYA HALEFİYETİ .....	36

V. HALEFİYETİN OLMADIĞI DURUMLARDA ÜÇÜNCÜ KİŞİYLE BORÇLU ARASINDAKİ HESAPLAŞMA.....	39
<b>§3. ÜÇÜNCÜ KİŞİYE İFA .....</b>	<b>41</b>
I. KURAL: ANCAK ALACAKLININ ŞAHSINA VEYA EDİMİ ALMAYA YETKİLİ KİŞİYE İFA EDİLEBİLİRLİK	41
II. ÜÇÜNCÜ KİŞİYE İYİ NİYETLE İFANIN BİLE BORÇTAN KURTARMAZLIĞI KURALI VE AYRIKLARI .....	43
III. BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİYE EDİMDE BULUNMA YÜKÜMÜ.....	45
IV. BORÇLUNUN ÜÇÜNCÜ KİŞİYE EDİMDE BULUNMA HAKKI .....	51
<b>§4. İFA YERİ .....</b>	<b>54</b>
I. İFA YERİNİN ANLAMI VE ÖNEMİ.....	54
II. YASANIN İFA YERİ KONUSUNDAKİ GENEL VE ÖZEL KURALLARI .....	57
III. BORÇLARIN İFA YERİ AÇISINDAN SINIFLANDIRILMASI.....	59
<b>§5. İFA ZAMANI .....</b>	<b>70</b>
I. İFA ZAMANININ ANLAMI VE ÖNEMİ.....	70
II. MUACCELİYET .....	73
III. VADE.....	76
IV. İFA EDİLEBİLİRLİK .....	81
<b>§6. KARŞILIKLI SÖZLEŞMELERDE İFA.....</b>	<b>85</b>
I. KARŞILIKLI SÖZLEŞMEDE İFA SIRASI: ÖDEMEZLİK DEFİ.....	85
II. ÖDEMEZLİK DEFİNİN ÖGELERİ VE ETKİLERİ.....	92
III. ÖDEMEZLİK DEFİNİN ÖRNEKSEME (KIYAS) YOLUYLA YAYDIRILMASI.....	96
IV. GÜVENLİK (ACİZ) DEFİ .....	98

---

V. BORÇLUNUN ACZİ NEDENİYLE SÖZLEŞMEDEN DÖNME HAKKI .....	100
<b>§7. İFA KONUSUNUN (EDİMİN) BELİRLENMESİ VE DEĞİŞTİRİLMESİ.....</b>	<b>104</b>
I. İFANIN KONUSU OLARAK EDİM.....	104
II. EDİMİN BELİRLENMESİ .....	104
III. PARÇA BORCU-ÇEŞİT BORCU.....	107
IV. SEÇİMLİK BORÇ .....	116
V. EDİMİN TEK YANLI OLARAK DEĞİŞTİRİLMESİ: SEÇİMLİK YETKİ.....	119
VI. EDİMİN ANLAŞMAYLA DEĞİŞTİRİLMESİ: İFA YERİNE EDİM.....	123
VII. EDİMİ DEĞİŞTİREREK İFADA BULUNMA GİRİŞİMİ: İFA UĞRUNA EDİM.....	126
<b>§8. PARA BORCUNUN İFASI.....</b>	<b>132</b>
I. PARA BORCUNUN ÖZELLİKLERİ.....	132
II. YABANCI PARA BORCU .....	138
III. PARA BORCUNUN EKLENTİSİ: FAİZ .....	145
IV. ÇOK BORCUN VEYA TEK BORCUN TÜMÜNÜ KARŞILAMAYA YETMEYEN ÖDEMENİN MAHSUBU .....	151
<b>§9. BÖLÜMSEL İFA .....</b>	<b>158</b>
I. EDİMİN BÖLÜNEBİLİRLİĞİ .....	158
II. BÖLÜMSEL İFA YASAĞI KURALI VE AYRIKLARI .....	159
<b>§10. İFANIN İSPATI .....</b>	<b>164</b>
I. BORÇLUNUN EN SAĞLAM İFA KANITI: MAKBUZ ...	164
II. BORÇ SENEDİNİN İADESİ İSTEMİ.....	168

**İKİNCİ BÖLÜM**  
**BORÇLARIN İFA EDİL(E)MEMESİ:**  
**İFA ENGELLERİ**

<b>§11. İFA ENGELLERİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER .....</b>	<b>177</b>
<b>§12. ALACAKLI TEMERRÜDÜ .....</b>	<b>195</b>
I. ALACAKLI TEMERRÜDÜNÜN ÖZELLİKLERİ VE ÖGELERİ .....	195
II. ALACAKLI TEMERRÜDÜNÜN HUKUKİ SONUÇLARI .....	202
III. GENİŞ ANLAMDA (ATİPİK) ALACAKLI TEMERRÜDÜ .....	210
<b>§13. ALACAKLININ ETKİ ALANINDA GERÇEKLEŞEN İFA İMKANSIZLIĞI .....</b>	<b>211</b>
I. ALACAKLININ YOL AÇTIĞI İFA İMKANSIZLIĞI .....	211
II. ALACAKLININ ETKİ ALANINDA AMACIN İFA DIŞI YOLDAN GERÇEKLEŞMESİ VEYA ORTADAN KALKMASI .....	216
<b>§14. BAŞLANGIÇTAKİ (BORCUN KONUSUNDAKİ) İMKANSIZLIK.....</b>	<b>223</b>
I. GENEL OLARAK İMKANSIZLIK VE SONUÇLARI.....	223
II. İMKANSIZLIĞIN TÜRLERİ .....	227
III. SÜBJEKTİF İMKANSIZLIK.....	229
IV. BAŞLANGIÇTAKİ İMKANSIZLIĞA YASACA BAĞLANAN BUTLAN YAPTIRIMININ AŞILMASI.....	234
V. BAŞLANGIÇTAKİ İMKANSIZLIĞI BİLE BİLE SÖZLEŞME KURMADAN ÖTÜRÜ SORUMLULUK.....	240
VI. BAŞLANGIÇTAKİ SÜBJEKTİF İMKANSIZLIKTAN ÖTÜRÜ SORUMLULUK .....	245
<b>§15. BORÇLUNUN SORUMLULUĞUNU GEREKTİRMEYEN SONRAKİ İMKANSIZLIK.....</b>	<b>251</b>
I. İMKANSIZLIĞIN TÜRLERİ KONUSUNDA BİR RETROSPEKTİF .....	251

II. BORÇLUNUN SORUMLULUĞUNU GEREKTİRMEYEN SONRAKİ İMKANSIZLIĞA BAĞLANAN SONUÇLAR .....	254
<b>§16. BORÇLUNUN SORUMLULUĞUNU GEREKTİREN SONRAKİ İMKANSIZLIK.....</b>	<b>270</b>
I. GENEL BİLGİ.....	270
II. BORÇLUNUN SORUMLULUĞUNU GEREKTİREN SONRAKİ İMKANSIZLIĞA BAĞLANAN SONUÇLAR	272
<b>§17. BORÇLU TEMERRÜDÜ .....</b>	<b>294</b>
I. BORÇLU TEMERRÜDÜNÜN ÖZELLİKLERİ VE GEREKLERİ.....	294
II. BORÇLU TEMERRÜDÜNÜN HUKUKİ SONUÇLARI	301
III. BORÇLU TEMERRÜDÜNÜN KARŞILIKLI SÖZLEŞMELERDEKİ ÖZELLİKLERİ.....	312
<b>§18. SÖZLEŞMENİN MÜSPET İHLALİ.....</b>	<b>337</b>
I. GENEL BİLGİ.....	337
II. YAPTIRIM.....	342
III. BORÇLUNUN BORCUNU İFA ETMEYECEĞİNİ BİLDİRMESİ.....	342
IV. ART ARDA YOLLAMALI SÖZLEŞMEDEKİ ÖZELLİK.	344
<b>§19. SÖZLEŞME ÖNCESİ DAVRANIŞ YÜKÜMÜNE AYKIRILIKTAN VE YARATILAN GÜVENİ BOŞA ÇIKARMADAN ÖTÜRÜ SORUMLULUK (CULPA IN CONTRAHENDO) .....</b>	<b>346</b>
I. GENEL BİLGİ.....	346
II. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN GÜVEN SORUMLULUĞU.....	351
III. YAPTIRIM.....	357
IV. SÖZLEŞME SONRASI YÜKÜMLER.....	359
<b>§20. İŞLEM TEMELİNİN ÇÖKMESİ.....</b>	<b>361</b>
I. GENEL BİLGİ.....	361
II. İŞLEM TEMELİNİN ÇÖKMÜŞ SAYILMASI İÇİN ARANACAK GEREKLER.....	370

III. İŞLEM TEMELİNİN ÇÖKMÜŞ SAYILMASINA BAĞLANACAK SONUÇLAR.....	373
<b>§21. BORÇLUNUN SORUMLULUĞUNUN HAFİFLEŞMESİ: SORUMSUZLUK ANLAŞMASI.....</b>	<b>382</b>
I. GENEL BİLGİ.....	382
II. SORUMSUZLUK ANLAŞMALARININ HÜKÜMSÜZLÜĞÜ .....	384
<b>§22. BORÇLUNUN SORUMLULUĞUNUN AĞIRLAŞMASI: YARDIMCIDAN KUSURSUZ SORUMLULUK.....</b>	<b>390</b>
I. KUSURSUZ SORUMLULUĞUN DÜŞÜNSEL DAYANAKLARI .....	390
II. KUSURSUZ SORUMLULUĞUN ÖGELERİ VE GEREKLERİ.....	394
III. SORUMLULUĞUN KALDIRILMASI VE GENİŞLETİLMESİ.....	400
<b>§23. SÖZLEŞME SORUMLULUĞU İLE HAKSIZ FİİL VE HAKSIZ ZENGİNLEŞME SORUMLULUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİ.....</b>	<b>403</b>
I. HAKSIZ FİİL SORUMLULUĞU-SÖZLEŞME SORUMLULUĞU AYRIMI.....	403
II. HAKSIZ FİİL SORUMLULUĞU İLE SÖZLEŞME SORUMLULUĞUNUN YARIŞMASI.....	405
III. SÖZLEŞME SORUMLULUĞU İLE HAKSIZ ZENGİNLEŞME SORUMLULUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİ .....	407

### ÜÇÜNCÜ BÖLÜM HAKSIZ ZENGİNLEŞME

<b>§24. HAKSIZ ZENGİNLEŞME KONUSUNDA GENEL VE TEMEL BİLGİLER.....</b>	<b>416</b>
I. HAKSIZ ZENGİNLEŞMENİN ANLAMI, İŞLEVİ, ÖGELERİ VE ÖZELLİKLERİ.....	416

II.	HAKSIZ ZENGİNLEŞME KÖKENLİ İADE İSTEMİNİN BAŞKA İADE İSTEMLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI VE YARIŞTIRILMASI.....	436
III.	HAKSIZ ZENGİNLEŞMENİN TÜRLERİ.....	442
<b>§25.</b>	<b>EDİMDEN ÖTÜRÜ ZENGİNLEŞMELER.....</b>	<b>448</b>
I.	GENEL BİLGİLER — TEMEL KAVRAMLAR.....	448
II.	BORÇLANILMAMIŞ EDİMDEN ÖTÜRÜ ZENGİNLEŞME (CONDICTIO INDEBITI).....	450
III.	HUKUKİ SEBEBİN SONA ERMESİ DOLAYISIYLA ZENGİNLEŞME (CONDICTIO OB CAUSAM FINITAM).....	454
IV.	AMAÇLANAN SONUCUN GERÇEKLEŞMEMESİ DOLAYISIYLA ZENGİNLEŞME (CONDICTIO OB CAUSAM FUTURAM).....	455
V.	EDİMDEN ÖTÜRÜ ZENGİNLEŞME İSTEMİNİN ENGELLERİ.....	458
VI.	EDİM SÜRECİNE İKİDEN ÇOK KİŞİNİN KATILMASI: ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİLER.....	466
<b>§26.</b>	<b>EDİM DIŞI ZENGİNLEŞMELER.....</b>	<b>479</b>
I.	MÜDAHALEDEN ÖTÜRÜ ZENGİNLEŞME.....	479
II.	MASRAFTAN KURTULMADAN ÖTÜRÜ ZENGİNLEŞME.....	490
III.	BORÇTAN KURTULMADAN ÖTÜRÜ ZENGİNLEŞME.....	497
<b>§27.</b>	<b>ZENGİNLEŞMEDEN ÖTÜRÜ İADE YÜKÜMÜNÜN KONUSU VE KAPSAMI.....</b>	<b>504</b>
I.	HAKSIZ ZENGİNLEŞME KÖKENLİ TASFİYE İLİŞKİSİNDE GEÇERLİ GENEL İLKELER.....	504
II.	ZENGİNLEŞENİN İADE BORCUNUN ELDE KALANLA SINIRLANMASI.....	512
III.	KÖTÜ NİYETLİ ZENGİNLEŞENİN İADE BORCUNUN AĞIRLAŞMASI.....	524



IV. HAKSIZ ZENGİNLEŞME İSTEMİNİN ZAMANAŞIMINA UĞRAMASI.....	530
UYGULAMA ÇALIŞMALARI.....	535
KAVRAM DİZİNİ.....	687
KURAL DİZİNİ.....	693